

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

А. О. Собакарь
В. Я. Покайчук
В. Д. Поливанюк

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
У НІЧНИЙ ЧАС**

*для курсантів II курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності*

Дніпро
2019

*Схвалено науково-методичною радою ДДУВС,
протокол № 7 від 22 березня 2018 року*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

доктор юридичних наук, професор **Миронюк Р.В.** – професор кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, полковник поліції;

Бодирєв Д.А. – начальник тренінгового центру ГУ НП в Дніпропетровській області, підполковник поліції.

Собакарь А.О., Покайчук В.Я., Поливанюк В.Д.

С 54 Методичні рекомендації щодо організації та проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час: для курсантів II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності / А. О. Собакарь, В. Я. Покайчук, В. Д. Поливанюк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 56 с.

Викладено зміст та сценарій проведення занять з тактико-спеціальної підготовки в нічний час та методичні рекомендації до виконання комплексного практичного завдання.

Для курсантів та викладачів закладів вищої освіти МВС України.

УКЛАДАЧІ:

Собакарь А.О. – завідувач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності ДДУВС, доктор юридичних наук, професор;

Покайчук В.Я. – доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності ДДУВС, кандидат юридичних наук, доцент;

Поливанюк В.Д. – старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності ДДУВС, кандидат юридичних наук, доцент.

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Зміст та сценарій проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки в нічний час	9
Методичні рекомендації до виконання комплексного практичного завдання	14
Правові підстави застосування поліцейських заходів	14
Алгоритм дій поліцейського під час вирішення ситуаційної задачі та ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення	27
Список рекомендованої літератури	34
Додатки	41

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Побудова української держави на сучасному етапі потребує удосконалення охорони усіх суспільних відносин, і в першу чергу відносин, що становлять зміст публічного (громадського) порядку та публічної (громадської) безпеки.

Проблеми публічного (громадського) порядку та публічної (громадської) безпеки, їх охорони та забезпечення має як наукове, так і практичне значення, оскільки зміст публічного (громадського) порядку, публічної (громадської) безпеки, активність державних органів і громадськості щодо його забезпечення мають значний вплив на стабільність стану охорони й захисту прав і свобод людей, на всебічне задоволення їх матеріальних і духовних потреб.

Слід зазначити, що в результаті реалізації Національною поліцією України комплексу профілактичних заходів протягом останніх років криміногенна ситуація у більшості міст стабілізувалася, а кількість зареєстрованих злочинів, у тому числі особливо тяжких та вчинених із застосуванням зброї, поступово зменшується.

Необхідність підвищення рівня дотримання публічного (громадського) порядку, підтримання стабільності у суспільних відносинах, що складаються під час перебування людей у публічних (громадських) місцях, зумовлює об'єктивну потребу в подальшому вдосконаленні тактики діяльності Національної поліції України у сфері охорони публічного (громадського) порядку і забезпечення публічної (громадської) безпеки як у звичайних, так і в особливих умовах.

Вирішення проблеми попередження і припинення правопорушень, що вчиняються в публічних (громадських) місцях, значною мірою залежить від рівня організації і безпосереднього стану охорони публічного (громадського) порядку правоохоронними органами держави, насамперед патрульною поліцією.

Охорона та забезпечення публічного (громадського) порядку, захист життя, здоров'я, прав та свобод людини й громадянина обумовлюють необхідність чіткого і всебічного визначення сфери діяльності патрульної поліції, вироблення засад адміністративно-правового регулювання її функціонування, здійснення наукового узагальнення практики діяльності сил охорони правопорядку, а також прогнозування подальшого розвитку тактики діяльності суб'єктів забезпечення внутрішньої

безпеки держави.

У свою чергу, підготовка кваліфікованих фахівців повинна бути спрямована на формування вмінь та навичок, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад поліцейських Національної поліції України, завданням, які ставляться перед поліцією на конкретному етапі розвитку українського суспільства, і відповідати реаліям практичної складової оперативно-службової та службово-бойової діяльності.

Якість професійної підготовки знаходиться у прямій залежності від форм і методів навчання, які обираються для реалізації педагогічних цілей. Ці форми та методи повинні бути професійно орієнтованими, допомагати здобувачу вищої освіти розробляти власний план професійної кар'єри, прогнозувати свій розвиток з урахуванням власних індивідуальних якостей, визначити головну мету й цілі кожного етапу, методи та технології досягнення професіоналізму. З урахуванням усього цього практичні заняття з тактико-спеціальної підготовки у нічний час можна розглядати як особливий вид навчальних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують міждисциплінарні знання та уміння щодо організації несення служби нарядами поліції, реагування на злочини та правопорушення, застосування поліцейських заходів у нічний час та складання службових документів, що ґрунтуються на комплексному підході до навчання та дають змогу виділити і головні елементи змісту освіти, і взаємозв'язки між навчальними предметами.

Особливості практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час:

- їх основою виступає модель професійної діяльності в цілому та її окремі елементи (об'єкт керування або керуюча система);
- у ході практичного заняття з тактико-спеціальної підготовки у нічний час ситуація, яка моделюється, розглядається як динамічна. Це можна побачити у вигляді так званого «ланцюжка рішень»;
- практичні заняття з тактико-спеціальної підготовки у нічний час проводяться у темну пору доби.

Метою проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час є підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання, формування й розвитку оперативного мислення, здатності ефективно та швидко діяти, приймати відповідальні рішення під час виконання професійних обов'язків у звичайних умовах, умовах обмеження часу, а іноді й обмежених ресурсів, у темну пору доби, критичних ситуаціях, поінформованості і зацікавленості в майбутній професійній діяльності

Завданнями проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час є такі:

- залучення кожного здобувача вищої освіти до процесу моделювання проблемної ситуації професійної діяльності у темну пору доби з метою отримання професійних знань і вмінь, розвитку особистісних і професійних якостей;

- створення моделі професійної діяльності працівників Національної поліції, максимально наближеної до реальної;

- поєднання правового виховання та практичної підготовки, що дозволяє розкрити сутність праворозуміння, людського виміру права, причини, що призводять до правопорушень.

Принципами проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час є такі:

- доступність для здобувачів вищої освіти;

- подання спеціальних знань, умінь і навичок з програми тактико-спеціальної, вогневої та спеціальної фізичної підготовки навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого рівня;

- відповідність програмі підготовки здобувачів вищої освіти першого рівня;

- корисність, цікавість, ефективність.

Практичні заняття з тактико-спеціальної підготовки у нічний час включають:

- вирішення наявної проблеми (ситуаційної задачі), запропонованої НПП для розгляду;

- моделювання процесу професійної діяльності працівників Національної поліції і управлінських рішень;

- відтворення професійної діяльності працівників Національної поліції;

- наділення відповідними ролями й ігровими функціями здобувачів вищої освіти та НПП;

- колективне вироблення рішень, наявність альтернативних рішень;

- реалізацію в процесі занять ланцюжка рішень, що впливають одне з одного.

Знання:

- положень нормативно-правових актів, які визначають організацію роботи підрозділів превентивної діяльності у системі Національної поліції;

- основ аналітичної та статистичної роботи в підрозділах превен-

тивної діяльності системи Національної поліції;

- організації реагування Національної поліції на заяви та повідомлення про злочини і правопорушення;
- порядку застосування поліцейських заходів (превентивних поліцейських заходів; заходів поліцейського примусу);
- умов та меж застосування поліцейських заходів примусу;
- правових підстав застосування поліцейських заходів примусу;
- особливостей розкриття окремих видів правопорушень та злочинів;
- форм та порядку взаємодії між підрозділами Національної поліції у попередженні, виявленні та розкритті правопорушень та злочинів.

Вміння:

- збирати, узагальнювати та аналізувати інформацію про оперативну обстановку, прогнозувати розвиток подій, приймати раціональні управлінські рішення;
- передавати і приймати службову інформацію за допомогою засобів радіозв'язку;
- організувати роботу наряду поліції на місці події;
- правильно кваліфікувати діяння відповідно до чинного законодавства та судової практики з урахуванням фактичних обставин скоєння діяння;
- приймати та реалізовувати правильні тактичні рішення, виходячи зі службової ситуації;
- обирати та застосовувати поліцейські заходи з урахуванням події, що сталася, відомостей про особу підозрюваного та тяжкості вчиненого злочину чи правопорушення;
- виявляти причини та умови, що сприяли вчиненню злочину чи правопорушення, вживати заходи до їх усунення;
- оформлювати службові документи.

Навички:

- тактики перевірки документів особи;
- тактики опитування особи;
- тактики проведення поверхневої перевірки;
- тактики зупинення транспортного засобу;
- тактики застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- тактики застосування поліцейського піклування;
- тактики застосування фізичної сили;

- тактики застосування кайданок та інших засобів обмеження рухомості;
- тактики застосування гумових та пластикових кийків;
- тактики застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- тактики застосування вогнепальної зброї;
- тактики застосування та використання вогнепальної зброї в умовах обмеженого простору;
- володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій;
- тактики роботи поліцейських у малих групах при зовнішньому та внутрішньому огляді будівлі;
- огляду місць можливого перебування осіб, які переховуються від слідства і суду, ухиляються від виконання кримінального покарання;
- затримання правопорушників (у тому числі озброєних, у будинках та на місцевості) як особисто, так і в складі наряду з правомірним застосуванням поліцейських заходів примусу;
- складання рапорту про завдання особі тілесних ушкоджень внаслідок застосування фізичної сили;
- складання рапорту про застосування до особи спеціального засобу;
- складання рапорту про застосування вогнепальної зброї.

ЗМІСТ ТА СЦЕНАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В НІЧНИЙ ЧАС

Змістом практичних занять з тактико-спеціальної підготовки в нічний час є вирішення курсантами ситуаційної задачі на підставі вихідних даних, наданих на початку заняття. Вихідні дані містять у собі первинні відомості про подію, типові для повсякденної оперативнo-службової діяльності підрозділів Національної поліції. На підставі цих відомостей курсанти, реагуючи на отриману інформацію, приймають рішення про необхідність застосування поліцейських заходів, кваліфікують діяння та діють за алгоритмом, передбаченим для певного злочину чи правопорушення.

Сценарій проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки в нічний час.

Проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час з курсантами II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності ділиться на три етапи:

1. Підготовчий:

- перевірка наявності особового складу;
- доведення теми, формування мети і завдань навчального заняття, ознайомлення з порядком проведення;
- пояснення критеріїв оцінювання;
- розподіл на групи особового складу;
- проведення інструктажу із дотримання заходів особистої безпеки, безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю;
- постановка завдання кожній із груп;
- доведення місця проведення ситуаційної задачі;
- екіпірування особового складу;
- доповідь старших у групах про готовність до виконання службових обов'язків.

2. Основний:

- доведення фабули ситуаційної задачі;
- розподіл часу;
- інструктаж для статистів;
- моделювання ситуації службової діяльності;

3. Заключний:

- оголошення про закінчення заняття;
- підведення підсумків, формулювання висновків;
- оцінювання роботи здобувачів вищої освіти
- аналіз допущених помилок (Що бачив? Що відчув? Що зробив правильно? Що зробив би краще? Чи законні були дії?);
- постановка завдань для самостійної роботи (складання рапортів про завдання особі тілесних ушкоджень внаслідок застосування фізичної сили; про застосування до особи спеціального засобу; про застосування вогнепальної зброї).

Матеріали оцінюються з точки зору їх повноти, правильності оформлення, відповідності законодавству. Кожен документ повинен містити в собі всі передбачені реквізити, бути охайно виконаним від руки або надрукований у текстовому редакторі на комп'ютері.

Для проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки у нічний час з курсантами II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності пропонується вирішення ситуаційних задач на чотирьох локаціях:

Ситуаційна задача № 1

«Розпивання алкогольних напоїв у заборонених законом місцях»

Ввідна інформація:

Під час патрулювання, виявлено факт вживання спиртних напоїв у громадському місці групою із трьох молодих людей.

Час відпрацювання задачі – 35 хв.

- роз'яснення фабули – 5 хв.;
- виконання – 15 хв.;
- обговорення – 15 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські – 2+2+1 особи;
- невідомі – 3 особи.

Всього – 8 осіб.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Відкрита місцевість.

Ситуація:

Троє молодих чоловіків вживають спиртні напої. На газеті стоять пляшка горілки та пластикові стакани. Під газетою макет ножа. При наближенні патрульних висловлюються в їхню сторону брутальною лайкою. Припинити правопорушення на вимогу патрульних не погоджуються. Тиснуть психологічно на патрульних, пропонуючи останнім за-

лишити місце пригоди і обіцяють, що після закінчення розпивання самі підуть у своїх справах.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, застосування принципу «контакту-прикриття», застосування поліцейських заходів в умовах моделювання реальних службових ситуацій під час забезпечення публічного (громадського) порядку; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

Ситуаційна задача № 2 **«Грабіж»**

Відна інформація:

До патруля звертається жінка, яка стала жертвою пограбування шляхом ривка. В неї викрадено мобільний телефон.

Час відпрацювання задачі – 55 хв.

- роз'яснення фабули – 10 хв.;
- виконання – 30 хв.;
- обговорення – 15 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські – 2+1 особи;
- невідомі – 2 особи.

Всього – 5 осіб.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Відкрита місцевість.

Ситуація:

Жінка збуджена, висловлювання плутані, вона вимагає від патрульних негайно розпочати пошуки грабіжника, вказує напрям втечі грабіжника.

Підозрюваний не підкорюється (при собі має пакет з речовиною білого кольору), вважає що поліцейські помилилися, якщо останні аргументують правомірністю своїх дій та апелюють законодавчими актами – виконує їх вимоги.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, застосування принципу «контакту-прикриття», застосування поліцейських заходів в умовах моделювання реальних службових ситуацій під час забезпечення публічного (громадського) порядку; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

Ситуаційна задача № 3 «Розбійний напад»

Ввідна інформація:

Виклик за фактом скоєння розбійного нападу на жінку і заволодіння її особистим майном.

Час відпрацювання – 40 хв.

- роз'яснення фабули – 5 хв.;
- виконання – 25 хв.;
- обговорення – 10 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські 2+2+1 особи;
- невідомі 1+1 особи.

Всього 7 осіб.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Тактичне містечко університету.

Ситуація:

О 22.20 на спецлінію оператора «102» надійшло повідомлення про розбійний напад з метою заволодіння чужим майном на жінку, яка чекає за адресою: вул. Червнева, буд. 28.

Реагуючи на повідомлення, наряд патрульної поліції прибув на місце пригоди, де пострадала пояснила, що на неї невідомим, який погрожував ножем, скоєно напад, в результаті якого він заволодів сумочкою, в якій знаходився гаманець (500 грн.), мобільний телефон Sony та посвідчення водія на прізвище Миловидна Людмила Степанівна.

Після скоєння нападу невідомий побіг у сторону недобудованого будинку по вул. Червневій.

Під час затримання підозрюваний свою участь у правопорушенні заперечує.

Якщо патрульні не дотримуються безпечної дистанції або втрачають контроль – один з підозрюваних намагається скоїти напад із застосуванням ножа. У разі застосування заходів поліцейського примусу підкорюється.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, перевірки документів особи, опитування особи, поверхневої перевірки, тактики роботи поліцейських при зовнішньому та внутрішньому огляді будівель і застосування поліцейських заходів примусу в умовах моделювання реальних службових ситуацій, які пов'язані із порушенням публічного порядку громадянами; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

Ситуаційна задача № 4 **«Бійка поблизу нічного клубу»**

Ввідна інформація:

Виклик за фактом бійки поблизу нічного клубу.

Час відпрацювання – 40 хв.

- роз'яснення фабули – 5 хв.;
- виконання – 25 хв.;
- обговорення – 10 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські 2+2+1 особи;
- невідомі 4 особи.

Всього 9 осіб.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Відкрита місцевість.

Ситуація:

О 00.22 на спецлінію оператора «102» надійшло повідомлення про бійку біля нічного клубу «Понеділок», розташованого за адресою: вул. Липнева, буд. 28.

Реагуючи на повідомлення, нарядом патрульної поліції виявлена група молодиків (4 особи) у нетверезому стані, що поділені на дві конфліктуючі групи, між якими виникла бійка. При спробі поліцейських втрутитись, одна група атакує одного поліцейського, а інша – другого. Після чого при появі підмоги розбігаються в різних напрямках. Швидкість руху під час нападу – крок на секунду. Перша група рухається у напрямку недобудованого багатоповерхового будинку і ховається в ньому. Друга група втікає на громадському транспорті.

У разі приведення зброї поліцейським до застосування – підкорюються.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, застосування принципу «контакту-прикриття», поверхневої перевірки і застосування поліцейських заходів в умовах моделювання реальних службових ситуацій, які пов'язані із порушенням публічного порядку громадянами; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

1. Правові підстави застосування поліцейських заходів.
2. Алгоритм дій поліцейського під час вирішення ситуаційної задачі та ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення.

1. Правові підстави застосування поліцейських заходів

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

- 1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або

має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самотійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

1. Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;

2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху.

2. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;

2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;

3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;

4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, – передавання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, – передавання відповідному закладу;

3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, – передавання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія вручатися особі у випадку, коли є доста-

тні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський у підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування

тощо);

- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
 - 5) засоби примусової зупинки транспорту;
 - 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
 - 7) службові собаки та службові коні;
 - 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
 - 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
 - 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
 - 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії;
 - 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
 - 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.
5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.
6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронезилетів та іншого спеціального екіпірування).
7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.
8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є не виправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знахо-

диться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскуванню дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шії, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови, що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боеприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних

дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським ві-

дстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

2. Алгоритм дій поліцейського під час вирішення ситуаційної задачі та ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення

Ситуаційна задача № 1

«Розпивання алкогольних напоїв у заборонених законом місцях»

Алгоритм дій поліцейського (варіант 1):

– доповісти черговому про прибуття до місця події, оцінивши ситуацію (аналіз робимо поступово за чотирма етапами), розподілити ролі за принципом «Контакт-прикриття»;

– включити нагрудну камеру, «правильно розташуватись у просторі», прийняти відповідну позу;

– представитися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання, за вимогою пред'явити службове посвідчення та назвати причину звернення);

– попередити осіб про використання технічних приладів та засобів, що мають функції відеозапису (відповідно до вимог ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію»);

– припинити правопорушення з використанням тактики комунікації з «проблемними людьми», «тактики реагування на вербальні образи», «тактики управління вербальним спротивом» – наказати правопорушникам відійти від газети та припинити вживати спиртні напої;

– записати паспортні дані; з використанням планшета здійснити перевірку паспортних даних;

– викликати підмогу;

– попередити про відповідальність за правопорушення та наслідки невиконання законних вимог (ст. 173, 178, 185, 261 КУпАП).

Алгоритм дій поліцейського (варіант 2):

– доповісти черговому про прибуття до місця події, оцінивши ситуацію (аналіз робимо поступово у чотири етапи), розподілити ролі за принципом «Контакт-прикриття»;

- включити нагрудну камеру, «правильно розташуватись у просторі», прийняти відповідну позу;
 - представитися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання, за вимогою пред'явити службове посвідчення та назвати причину звернення);
 - попередити осіб про використання технічних приладів та засобів, що мають функції відеозапису (відповідно до вимог ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію»);
 - припинити правопорушення з використанням тактики комунікації з «проблемними людьми», «тактики реагування на вербальні образи», «тактики управління вербальним спротивом» – наказати правопорушникам відійти від газети та припинити вживати спиртні напої;
 - викликати підмогу;
 - попередити про відповідальність за правопорушення та наслідки невиконання законних вимог (ст.173, 178, 185, 261 КУпАП);
 - застосувати заходи поліцейського примусу для затримання правопорушника (ст. 42–46 ЗУ Про Національну поліцію);
- У разі затримання одного з правопорушників
- надіти кайданки;
 - доповісти черговому; запросити медичну допомогу, надати прикмети правопорушників та напрям їх втечі, викликати СОГ (за необхідності);
 - провести поверхневу перевірку затриманого;
 - встановити особу та перевірити її по АРМОП;
 - скласти адміністративні матеріали.

Ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення ситуаційної задачі

- комунікація;
- правильність та послідовність дій;
- здатність утримувати психологічний контроль ситуації та власний емоційний стан;
- взаємодія за принципами «Контакт-прикриття»;
- дотримання заходів особистої безпеки;
- оперування правовою базою;
- алгоритм (порядок) застосування поліцейських заходів примусу;
- правомірність дій.

Ситуаційна задача № 2

«Грабіж»

Алгоритм дій поліцейського (варіант 1):

- включити нагрудну камеру, «правильно розташуватись у просторі», прийняти відповідну позу;
- представитися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання, за вимогою пред'явити службове посвідчення);
- попередити осіб про використання технічних приладів та засобів, що мають функції відеозапису (відповідно до вимог ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- доповісти черговому;
- відповідно до статті 33 ЗУ «Про Національну поліцію» провести опитування постраждалої особи, зафіксувати прикмети злочинця;
- доповісти черговому, надавши інформацію щодо прикмет зловмисника, маршруту його можливого руху, ознак викраденого майна;
- зорієнтувати патрульні наряди прилеглих квадратів патрулювання до місця події;
- викликати слідчо-оперативну групу, вжити заходи щодо збереження слідів злочину, встановлення свідків події (за можливості опитати їх);
- вжити заходи щодо пошуку та затримання злочинця по «гарячих» слідах. (План «Спіраль». Опитувати перехожих про підозрюваного);
- помітивши підозрілу особу, повідомити диспетчера, назвати свої координати та маршрут руху;
- наблизившись до підозрілої особи, звернутися до неї відповідно до ч. 4 ст. 30, ч. 2 ст. 31 ЗУ «Про Національну поліцію»;
- відповідно до ст. 32, ч. 2 ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію» вимагати пред'явити документи, що посвідчують особу, а також вимагати дозволити провести поверхневу перевірку його одягу або речей;
- в разі підтвердження підозри затримати особу;
- згідно зі ст. 45 ЗУ «Про Національну поліцію», застосувати спец. засоби – кайданки;
- доповісти черговому, викликати СОГ;
- встановити особу та перевірити її по АРМОР;
- забезпечити охорону місця події та збереження речових доказів;
- дочекатися приїзду слідчо-оперативної групи, далі діяти за вказівкою старшого групи.

Алгоритм дій поліцейського (варіант 2):

- включити нагрудну камеру, «правильно розташуватись у просторі», прийняти відповідну позу;
- представитися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання, за вимогою пред'явити службове посвідчення);
- попередити осіб про використання технічних приладів та засобів, що мають функції відеозапису (відповідно до вимог ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- доповісти черговому;
- відповідно до статті 33 ЗУ «Про Національну поліцію» провести опитування постраждалої особи, зафіксувати прикмети злочинця;
- доповісти черговому, надавши інформацію щодо прикмет зловмисника, маршруту його можливого руху, ознак викраденого майна;
- зорієнтувати патрульні наряди прилеглих квадратів патрулювання до місця події;
- викликати слідчо-оперативну групу, вжити заходи щодо збереження слідів злочину, встановлення свідків події (за можливості опитати їх);
- вжити заходи щодо пошуку та затримання злочинця по «гарячих» слідах. (План «Спіраль». Опитувати перехожих про підозрюваного);
- помітивши підозрілу особу, повідомити диспетчера, назвати свої координати та маршрут руху;
- наблизившись до підозрілої особи, звернутися до неї відповідно до ч. 4 ст. 30, ч. 2 ст. 31 ЗУ «Про Національну поліцію»;
- відповідно до ст. 32, ч. 2 ст. 34 ЗУ «Про Національну поліцію» вимагати пред'явити документи, що посвідчують особу, а також вимагати дозволити провести поверхневу перевірку його одягу або речей;
- при спробі правопорушника скоїти напад та втекти подати команду «Зупинитись...»;
- наздогнавши, з метою затримання, відповідно до ст. 44 ЗУ «Про Національну поліцію», застосувати фізичну силу (підсічку) та, згідно зі ст. 45 ЗУ «Про Національну поліцію», спец. засоби;
- оголосити затриманому про його права;
- доповісти черговому, викликати СОГ;
- встановити особу та перевірити її по АРМОП;
- забезпечити охорону місця події та збереження речових доказів;
- дочекатися приїзду слідчо-оперативної групи, далі діяти за вказівкою старшого групи.

Ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення ситуаційної задачі

- комунікація;
- правильність та послідовність дій;
- здатність утримувати психологічний контроль ситуації та власний емоційний стан;
- взаємодія за принципами «Контакт-прикриття»;
- дотримання заходів особистої безпеки;
- оперування правовою базою;
- алгоритм (порядок) застосування поліцейських заходів примусу;
- правомірність дій.

Ситуаційна задача № 3 «Розбійний напад»

Алгоритм дій поліцейського:

- доповісти оперативному черговому;
- розподілити ролі;
- провести попутний збір інформації відносно виклику;
- включити нагрудну камеру;
- представитися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання, за вимогою пред'явити службове посвідчення та назвати причину звернення);
- попередити особу про використання технічних приладів та засобів, що мають функції відеозапису (відповідно до вимог ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- відповідно до статті 33 ЗУ «Про Національну поліцію» провести опитування постраждалої особи, зафіксувати прикмети злочинця;
- доповісти черговому, надавши інформацію щодо прикмет зловмисника, маршруту його можливого руху, ознак викраденого майна;
- зорієнтувати патрульні наряди прилеглих квадратів патрулювання до місця події.

Для огляду будівлі:

- взяти під візуальний контроль периметр будівлі;
- запросити допоміжний наряд патрульної поліції;
- дочекатися допомоги;
- розподілити ролі;
- приготувати зброю до застосування;
- увійти в приміщення;
- ідентифікувати себе (Поліція! Не рухатись!);

- ідентифікувавши особу голосовими командами, наказати їй відійти від зброї та лягти на підлогу обличчям униз, попередити про застосування спеціальних засобів, згідно зі ст. ст. 43 та 45 ЗУ «Про Національну поліцію», та надягнути кайданки;
- після перевірки всіх приміщень доповісти черговому, викликати слідчо-оперативну групу, швидку медичну допомогу;
- викликати слідчо-оперативну групу, вжити заходи щодо збереження слідів злочину, встановлення свідків події (за можливості опитати їх);
- забезпечити охорону місця події;
- доповісти черговому додаткову інформацію;
- перевірити особу по АРМОП;
- скласти відповідні матеріали.

Ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення ситуаційної задачі

- комунікація;
- правильність та послідовність дій;
- здатність утримувати психологічний контроль ситуації та власний емоційний стан;
- взаємодія за принципами «Контакт-прикриття»;
- дотримання заходів особистої безпеки;
- оперування правовою базою;
- застосування заходів поліцейського примусу;
- правомірність дій.

Ситуаційна задача № 4 «Бійка поблизу нічного клубу»

Алгоритм дій поліцейського:

- доповісти оперативному черговому про виявлення факту бійки групою осіб;
- запросити допоміжний наряд патрульної поліції;
- розподілити ролі;
- включити нагрудну камеру;
- приготувати спецзасоби;
- ідентифікувати себе (Поліція! Припинити!);
- припинити правопорушення;
- попередити про застосування заходів поліцейського примусу;
- попередити про відповідальність за правопорушення та наслідки

невиконання законних вимог (ст. 173, 185, 261 КУпАП, 122, 125, 296, 342, 343, 345 КК);

- застосувати заходи поліцейського примусу для відбиття нападу та затримання правопорушника;
- за необхідності надати невідкладну медичну допомогу;
- доповісти оперативному черговому, при наявності ознак кримінального правопорушення – викликати СОГ;
- для орієнтування особового складу на затримання правопорушників передати оперативному черговому їх прикмети та напрям втечі;
- викликати швидку медичну допомогу;
- попередити осіб про використання технічних приладів та засобів, що мають функції відеозапису (відповідно до вимог ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- провести поверхневу перевірку затриманого;
- встановити осіб та перевірити їх по системі АРМОР;
- забезпечити охорону місця події та збереження речових доказів.

Ключові компетентності, що оцінюються під час вирішення ситуаційної задачі

- комунікація;
- правильність та послідовність дій;
- здатність утримувати психологічний контроль ситуації та власний емоційний стан;
- взаємодія за принципами «Контакт-прикриття»;
- дотримання заходів особистої безпеки;
- оперування правовою базою;
- застосування заходів поліцейського примусу;
- правомірність дій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні нормативні акти

1. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122 (із змінами та доп.).
3. Кримінальний кодекс України від 01 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.
5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Урядовий кур'єр*. 2002.
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11.
7. Кодекс адміністративного судочинства від 6 липня 2005 р. Київ, 2005.
8. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
9. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 53 (із змінами та доп.).
10. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27.
11. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22.
12. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.
13. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31.
14. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 24 грудня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11.
15. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35.
16. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними: Закон України від 15 лютого 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10.
17. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів: Закон України № 60/95-ВР від 15 лютого 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10.
18. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47.

19. Про Збройні Сили України: Закон України в редакції від 05 жовтня 2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 44.
20. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. *Офіційний вісник України*. 2000. № 15. Ст. 588.
21. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13 липня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 42.
22. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
23. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. URL: www.kiev.rada.ua – 2004 р.
24. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 9.
25. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 10 січня 2002 р. URL: www.kiev.rada.ua – 2004 р.
26. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22 лютого 2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 29.

Підзаконні правові акти

Постанови Верховної Ради України

27. Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод людини: постанова Верховної Ради України №1592-III від 23 березня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 24.

Укази та розпорядження Президента України

28. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 07 лютого 2008 р. *Офіційний вісник Президента України*. 2008. № 5. Ст. 207

29. Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян: Указ Президента України від 18 лютого 2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про заходи щодо забезпечення особистої безпеки громадян та протидії злочинності: Указ Президента України від 19 липня 2005 р. *Урядовий кур'єр*. 2005. № 135.

31. Про Концепцію подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності»: Указ Президента України від 11 вересня 2006 р. *Урядовий кур'єр*. 2006. № 175.

Постанови Кабінету Міністрів України

32. Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї: постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. URL: www.uazakon.com.

33. Про затвердження Положення про дозвільну систему: постанова Кабінету Міністрів України № 576 від 12 жовтня 1992 р. *Зібрання законодавства України*. 2000. Т. 5.

34. Про затвердження типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону: постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 р. URL: www.kiev.rada.ua.

35. Про Порядок забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення футбольних матчів: постанова Кабінету Міністрів України № 823 від 29 червня 2004 р.

36. Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015р. № 878.

Нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади

37. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21 серпня 1998 р. № 622.

38. Настанова про дії органів і підрозділів внутрішніх справ щодо організації й забезпечення охорони громадського порядку і безпеки громадян під час проведення масових заходів та акцій: наказ МВС України від 11 квітня 2004 р. № 230.

39. Питання службового етикету працівників органів внутрішніх справ України: директива МВС України від 28 квітня 2004 р. № 8.

40. Про вдосконалення організації і порядку проведення цільових оперативно-профілактичних операцій та комплексних оперативно-профілактичних відпрацювань: наказ МВС України від 16 травня 2003 р. № 496.

41. Про забезпечення охорони громадського порядку й безпеки громадян під час підготовки та проведення масових заходів: розпорядження Міністра внутрішніх справ від 11 червня 2005 р. № 484.

42. Про затвердження Інструкції про роботу ізоляторів органів внутрішніх справ та Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в органах внутрішніх справ України: наказ МВС України ДСК від 21 січня 2005 р. № 60.

43. Про затвердження настанови з організації роботи органу внутрішніх справ: наказ МВС України від 15 червня 1999 р. № 495.

44. Про затвердження настанови про дії органів, підрозділів ОВС, з'єднань військових частин внутрішніх військ, вищих навчальних закладів МВС в ліквідації масових заворушень: наказ МВС України від 11 листопада

2003 р. № 1345.

45. Про затвердження положення про громадського помічника дільничного інспектора міліції у сільській місцевості: наказ МВС України від 25 липня 2005 р. № 595.

46. Про затвердження Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів і правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві: наказ МВС України від 24 липня 1996 р. № 523.

47. Про затвердження типових положень про органи внутрішніх справ: наказ МВС України від 06 серпня 2007 р. № 295.

48. Про заходи щодо вдосконалення системи комплексного використання сил і засобів в охороні громадського порядку: наказ МВС України від 30 вересня 2008 р. № 505.

49. Про заходи щодо зміцнення дисципліни і законності в органах внутрішніх справ та попередження надзвичайних подій, пов'язаних із загибеллю й травмуванням особового складу: наказ МВС України № 81 від 16 березня 2007 р.

50. Про заходи щодо подальшого вдосконалення охорони громадського порядку та безпеки громадян: наказ МВС України від 11 квітня 2004 р. № 231.

51. Про організацію діяльності органів внутрішніх справ України щодо протидії злочинам, пов'язаним з автотранспортом: наказ МВС України від 10 жовтня 2006 р. № 1019 дск.

52. Про порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про злочини, що вчинені або готуються: наказ МВС від 14 квітня 2004 р. № 400.

Навчально-методичні матеріали

Підручники:

53. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ (Загальна частина): підручник / авт. колектив: Ю.І. Римаренко, Є.М. Моїсєєв, В.І. Олефір та ін. Київ: КНТ. 2008. 816 с.

54. Адміністративна діяльність ОВС: підручник / за заг. ред. І.П. Голосніченка. Київ: УАВС, 1995.

55. Адміністративна діяльність. Частина особлива: підручник / за заг. ред. проф. О.М. Бандурки. Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, «Еспада», 2000.

56. Оболенский Ю.Б. Тактические основы специальных операций. Луганск: ЛИВД МВД Украины. Часть 2. 2001.

57. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / за ред. канд. юрид. наук. Ю.Ф. Кравченка. Київ, 1999.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

58. Дубко Ю. В. Управление органами внутренних дел в чрезвычайных ситуациях: Специальная тактика. Часть общая: учебн. пособие / под ред. В.П. Петкова. Киев: РИО МВД, 2001.

59. Єспур Г.В., Павлов О.В., Животов В.В., Бихалов В.О. Тактика дій органів і підрозділів внутрішніх справ у спеціальних операціях, ч. II, III: навч. посібник. Луганськ, 2001.

60. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції: навч. посіб. / В.Г. Грибан, В.А. Глуховець, Д.Г. Казначєєв, В.Я. Покайчук та ін. Дніпро: ДДУВС, 2017.

61. Забезпечення особистої безпеки працівників міліції та громадян, які беруть участь в охороні громадського порядку і державного кордону: науково-практ. посібник. Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2006. 122 с.

62. Забезпечення особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ при виконанні службових обов'язків: науково-практ. рекомендації. Київ: НАВС України, 1999. 72 с.

63. Заброта Д.Г., Камишов О.Л., Меживий В.П., Негодченко В.О. Правові та організаційні основи попередження міліцією правопорушень на адміністративній дільниці: навч. посібник. Дніпропетровськ; ДДУВС, 2006.

64. Колпаков В.К. Взаємодія міліції і громадськості у сфері правопорядку: навч. посібник: Київ: Українська акад. внутр. справ, 1993.

65. Костенко А.Б., Івлєв О.М. Примусове усунення від керування автотранспортним засобом: практ. посібник. Донецьк: ДІВС, 2003. 37 с.

66. Криволапчук В.О. Особиста безпека: навч.-практ. посіб. Київ: ВПЦ МВС України, 2006. 169 с.

67. Лаптії В. А. Основи управління органами внутрішніх справ в особливих умовах: навч. посібник. Київ: РВВ МВС України, 1996. 115 с.

68. Оболенский Ю. Б., Иосифов Ю. А., Павлов О. В., Васильевич Г. Я., Кукушкин В. П. Тактические основы специальных операций (Часть 1). Способы тактических действий служебно-розыскных нарядов ОВД в специальных операциях: учеб.-практич. пособие. Луганск: РИО ЛИВД МВД Украины, 2000. 114 с.

69. Затримання злочинців і правопорушників, що використовують транспортні засоби. Виявлення фактів перевезення зброї, вибухівки та наркотиків автомобільним транспортом: метод. рекомендації. Київ: НДЦ ДАІ МВС України, 2001. 43 с.

70. Збірник типових і екстремальних ситуацій та алгоритми правильних дій працівників міліції в таких ситуаціях під час виконання службових обов'язків по охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю. Київ: МВС України, 2000.

71. Лоторєв В.О. та ін. Засоби індивідуального бронезахисту: метод. рекомендації. Київ: РВВ МВС України, 2001.

72. Організаційно-правові основи охорони громадського порядку в су-

часних умовах: науково-практ. посібник. Львів: ЛІВС, 2003.

73. Організація охорони громадського порядку: конспект лекцій. Ів.-Фрськ, 2004.

74. Організація розшуку автотранспортних засобів підрозділами ДАІ: навч. посібник / Тараненко С.М., Собакар А.О., Єгоров С.В. та ін. Донецьк: ДЮІ МВС при ДонНУ, 2005. 308 с.

75. Поліцейські заходи (Частина 1 «Превентивні поліцейські заходи»): навч. відеопосібник / за заг. ред. В.А. Глуховері; А.О. Собакар, С.В. Манза, Є.Б. Кукліс, О.Г. Комісаров, Т.П. Мінка та ін. Дніпро: ДДУВС, ГУНП У Дніпропетровській області, 2017.

76. Нормативно-правові засади огляду на відкритій місцевості (тактика зближення із озброєним правопорушником, оточення-блокування сховища злочинця) при проведенні пошуку та затримання (озброєного та неозброєного) правопорушника: метод. рекомендації. / О.Г. Комісаров, С.М. Балабан, С.В. Белай, В.Я. Покайчук та ін. Дніпро: ДДУВС, 2016. 64 с.

77. Нормативно-правові засади огляду на об'єктах, будівлях, спорудах (способи проникнення до сховища, огляд приміщення) при проведенні пошуку та затримання (озброєного та неозброєного) правопорушника: метод. рекомендації. / О.Г. Комісаров, С.М. Балабан, С.В. Белай, В.Я. Покайчук та ін. Дніпро: ДДУВС, 2017. 69 с.

78. Нормативно-правові засади зупинення та огляду транспортного засобу, затримання (озброєного та неозброєного) правопорушника: метод. рекомендації. / О.Г. Комісаров, Р.В. Миронюк, С.М. Балабан, С.В. Белай, В.Я. Покайчук та ін. Дніпро: ДДУВС, 2017. 37 с.

79. Застосування працівником поліції контрольованої сили при затриманні правопорушника чи протидії його агресивним діям: метод. рекомендації. / О.Г. Комісаров, С.М. Балабан, А.О. Собакар, А.В. Жбанчик, В.Ф. Примаченко та ін. Дніпро: ДДУВС, 2017. 69 с.

80. Ризики поліцейського (фізичні, процесуальні, соціальні) під час виконання службових обов'язків. Дотримання заходів особистої безпеки / О.Г. Комісаров, С.М. Балабан, Собакар А.О., В.Я. Покайчук, С.Б. Боровинський та ін. Дніпро: ДДУВС, 2017. 69 с.

81. Нормативно-правові засади доставлення затриманого до відділу (відділення) поліції: метод. рекомендації. / О.Г. Комісаров, С.М. Балабан, А.О. Собакар, В.Я. Покайчук, С.Б. Боровинський та ін. Дніпро: ДДУВС, 2017. 69 с.

82. Тактико-спеціальна підготовка: метод. рекомендації. / за ред. В.А. Панченко, В.А. Присяжнюка, А.Я. Присяжнюка. В.: ВВПУ, 2005. 60 с.

Монографії та інші наукові видання:

83. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки: монографія. Дніпропетровськ: Україна, 2001.

84. Кульчицкий М.В., Демидов Н.А. Задержание вооруженных преступников. Киев: РИО МВД Украины, 1991. 96 с.

85. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпроп. ун-ту, 2003. 260 с.

86. Павлов О. Н., Мікітенко О. І., Куртов С. М. Тактика дій у спеціальній операції "Хвиля". Луганськ: РВВ ЛІВС МВС України, 1998. 65 с.

87. Пам'ятка працівнику міліції по діях при терористичних проявах. ГУРОС МВС України. Київ, 2001. 12 с.

88. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: навч. посіб. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. 127 с.

89. Фризко В.И. Тактика нарядов милиции по предупреждению и пресечению правонарушений в сфере общественного порядка и общественной безопасности: учебное пособие. Москва: 1990. 126 с.

Інтернет-ресурси:

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради

України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб-портал судової влади в Україні

<http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.

<http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.

<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.

<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.

<http://www.minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.police.ua> – форум працівників МВС України.

<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.pravoznavec.com.ua> – електронна бібліотека юридичної літератури "Правознавець".

Д О Д А Т К И

Додаток 1

СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В НІЧНИЙ ЧАС

Ситуаційна задача № 1

«Розпивання алкогольних напоїв у заборонених законом місцях»

Ввідна інформація:

Під час патрулювання, виявлено факт вживання спиртних напоїв у громадському місці групою із трьох молодих людей.

Час відпрацювання задачі – 35 хв.

- роз'яснення фабули – 5 хв.;
- виконання – 15 хв.;
- обговорення – 15 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські – 2+2+1 особи;
- невідомі – 3 особи.

Всього – 8 осіб.

Матеріальне забезпечення:

- 1) радіостанції – 3 шт.;
- 2) поясна система із спорядженням – 4 шт.;
- 3) бронежилет – 4 шт.;
- 4) нагрудна камера – 1 шт.;
- 5) індивідуальна аптечка – 1 шт.;
- 6) планшет – 1 шт.;
- 7) макет ножа – 1 шт.;
- 8) реквізит: пляшка, склянки – 3 шт., газета;
- 9) бланкова продукція: постанова та протокол про адміністративне правопорушення (по наказу № 1376 від 06.11.15), протокол про адміністративне затримання.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Тактичний майданчик університету.

Ситуація:

Троє молодих чоловіків вживають спиртні напої. На газеті стоять пляшка горілки та пластикові стакани. Під газетою макет ножа. При наближенні патрульних висловлюються в їхню сторону брутальною лайкою. Припинити правопорушення на вимогу патрульних не погоджуються. Тиснуть психологічно на патрульних, пропонуючи останнім залишити місце пригоди і обіцяють, що після закінчення розпивання самі підуть у своїх справах.

Варіації:

1) у разі контролю правопорушників патрульними, недопущення помилок у розташуванні, відведення правопорушників від місця вживання (наявність небезпечних предметів). Виконують команди «Контактуючого» поліцейського;

2) у разі втрати пильності, контролю правопорушників патрульними, допущення помилок у розташуванні, невідведення правопорушників від місця вживання (наявність небезпечних предметів) – скоїти напад із застосуванням схованого під газетою ножа чи розбитої пляшки. Намагатися втекти. Швидкість руху під час нападу – крок на секунду. У разі приведення зброї поліцейським до застосування – підкорюватися.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, застосування принципу «контакту-прикриття», застосування поліцейських заходів в умовах моделювання реальних службових ситуацій під час забезпечення публічного (громадського) порядку; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

Ситуаційна задача № 2 **«Грабіж»**

Ввідна інформація:

До патруля звернулася жінка, яка стала жертвою пограбування шляхом ривка. В неї викрадено мобільний телефон.

Час відпрацювання задачі – 55 хв.

- роз'яснення фабули – 10 хв.;
- виконання – 30 хв.;
- обговорення – 15 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські – 2+1 особи;
- невідомі – 2 особи.

Всього – 5 осіб.

Матеріальне забезпечення:

- 1) радіостанції – 2 шт.;
- 2) поясна система із спорядженням – 2 шт.;
- 3) бронежилет – 2 шт.;
- 4) нагрудна камера – 1 шт.;
- 5) індивідуальна аптечка – 1 шт.;
- 6) планшет – 1 шт.;
- 7) реквізит – пакет з речовиною білого кольору близько 20 гр.
- 8) бланкова продукція: постанова та протокол про адміністративне правопорушення (по наказу № 1376 від 06.11.15), протокол про адміністративне затримання.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Тактичний майданчик університету.

Ситуація:

Жінка збуджена, висловлювання плутані, вона вимагає від патрульних негайно розпочати пошуки грабіжника, вказує напрям втечі грабіжника.

Підозрюваний не підкорюється (при собі має пакет з речовиною білого кольору), вважає, що поліцейські помилилися, якщо останні аргументують правомірність своїх дій та апелюють законодавчими актами – виконує їх вимоги.

Варіації:

1) при контакті з патрульними підозрюваний не підкорюється (при собі має пакет з речовиною білого кольору), вважає, що поліцейські помилилися, якщо останні аргументують правомірність своїх дій та апелюють законодавчими актами – виконує їх вимоги.

2) при контакті з патрульними підозрюваний не підкорюється (при собі має пакет з речовиною білого кольору), вважає, що поліцейські помилилися.

Патрульні не дотримуються безпечної дистанції, втрачають контроль. Підозрюваний намагається скоїти напад та втекти. У разі застосування заходів поліцейського примусу – підкорюється.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, застосування принципу «контакту-прикриття», застосування поліцейських заходів в умовах моделювання реальних службових ситуацій під час забезпечення публічного (громадського) порядку; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

Ситуаційна задача № 3 «Бійка у гуртожитку»

Ввідна інформація:

Виклик за фактом бійки (4 особи) в коридорі гуртожитку.

Час відпрацювання – 40 хв.

- роз'яснення фабули – 5 хв.;
- виконання – 25 хв.;
- обговорення – 10 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські 2+2+1 особи;
- невідомі 4+1 особи.

Всього 10 осіб.

Матеріальне забезпечення:

- 1) радіостанції – 3 шт.;
- 2) поясні системи із спорядженням – 4 шт.;
- 3) індивідуальна аптечка – 1 шт.;
- 4) бронежилет – 4 шт.;
- 5) планшет – 1 шт.;
- 6) макет ножа – 1 шт.;
- 7) бланкова продукція (постанова та протокол про адміністративне правопорушення, протокол про адміністративне затримання);
- 8) нагрудні камери – 2 шт.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Приміщення з імітацією обстановки коридору гуртожитку у багатоповерховому будинку.

Ситуація:

У приміщенні гуртожитку сталася бійка, про яку повідомив вахтер. На момент прибуття на місце події наряду патрульної поліції бійка закінчилася, сліди крові ведуть до кімнати. Двоє сидять у кімнаті, в одного розбитий ніс. Кажуть, що побилися із сусідами, заяву писати згодні. У сусідній кімнаті теж двоє – у збудженому стані, поведінка неадекватна, на столі ніж та розпочата пляшка горілки. Поліцейських зустрічають агресивно, документи не надають. Почувши, що друга сторона пише на них заяву – кидаються до них у бійку.

Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, перевірки документів особи, опитування особи, поверхневої перевірки і застосування поліцейських заходів примусу в умовах моделювання реальних службових ситуацій, які пов'язані із порушенням публічного порядку громадянами; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

Ситуаційна задача № 4 «Бійка поблизу нічного клубу»

Ввідні інформація:

Виклик за фактом бійки поблизу нічного клубу.

Час відпрацювання – 40 хв.

- роз'яснення фабули – 5 хв.;
- виконання – 25 хв.;
- обговорення – 10 хв.

Склад та кількість учасників ситуаційної задачі:

- поліцейські 2+2+1 особи;
- невідомі 4 особи.

Всього 9 осіб.

Матеріальне забезпечення:

- 1) радіостанції – 3 шт.;
- 2) поясні системи із спорядженням – 4 шт.;
- 3) індивідуальна аптечка – 1 шт.;
- 4) бронежилет – 4 шт.;
- 5) планшет – 1 шт.;

б) бланкова продукція (постанова та протокол про адміністративне правопорушення, протокол про адміністративне затримання);

7) нагрудні камери – 1 шт.

Місце проведення ситуаційної задачі:

Відкрита місцевість.

Ситуація:

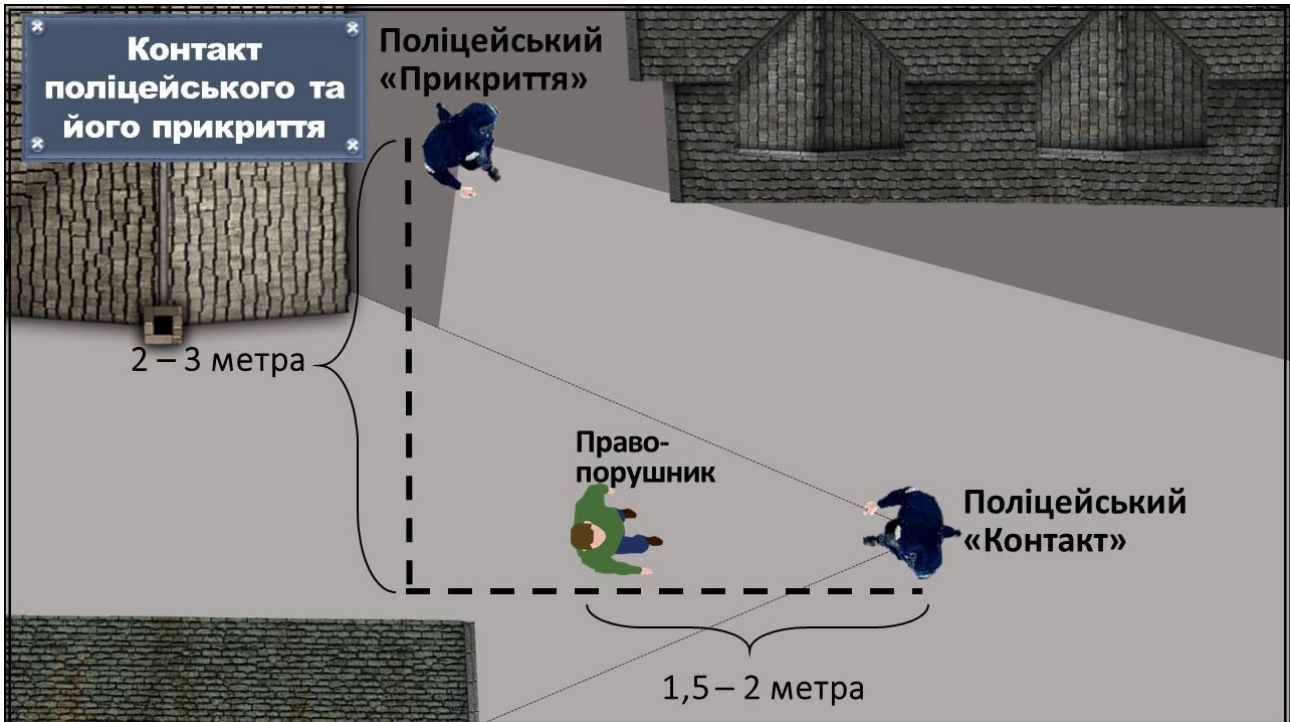
О 00.22 на спецлінію оператора «102» надійшло повідомлення про бійку біля нічного клубу «Понеділок», розташованого за адресою: вул. Липнева, буд. 28.

Реагуючи на повідомлення, нарядом патрульної поліції виявлена група молодиків (4 особи) у нетверезому стані, що поділені на дві конфліктуючі групи, між якими виникла бійка. При спробі поліцейських втрутитись, одна група атакує одного поліцейського, а інша – другого. Після чого при появі підмоги розбігаються в різних напрямках. Швидкість руху під час нападу – крок на секунду. Перша група рухається у напрямку недобудованого багатопверхового будинку і ховається в ньому. Друга група втікає на громадському транспорті.

У разі приведення зброї поліцейським до застосування – підкорюються.

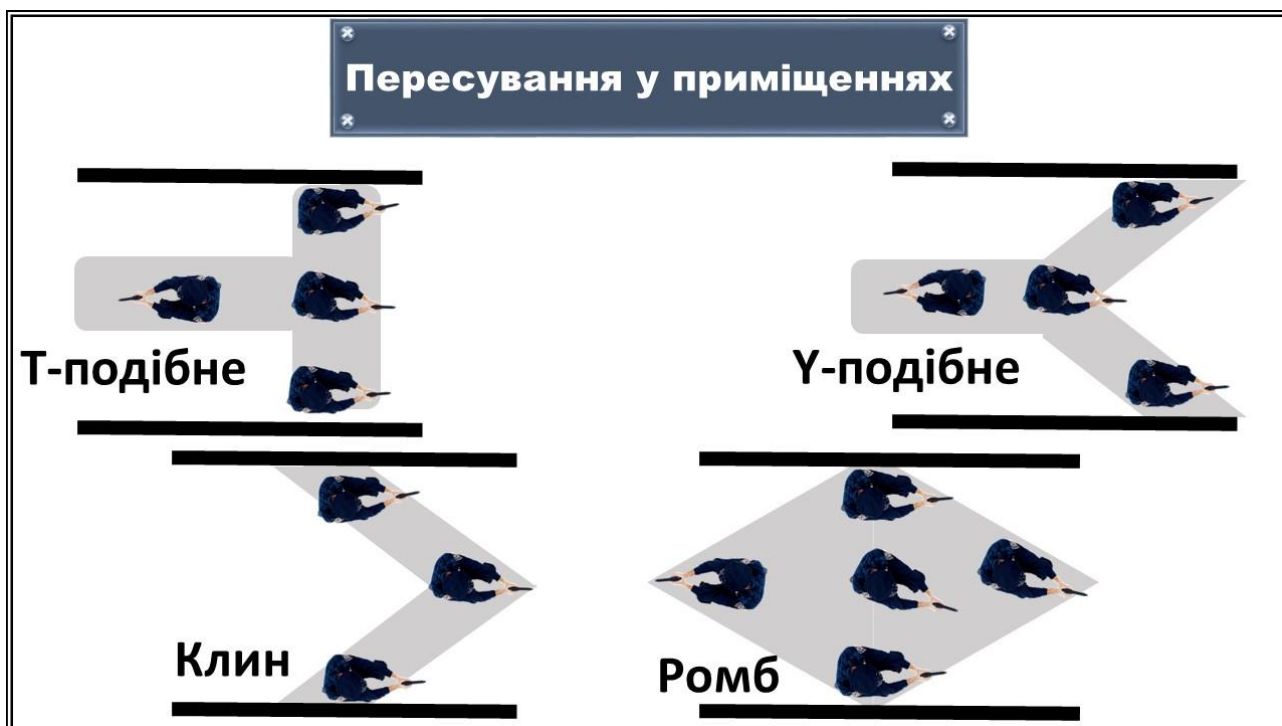
Цілі: практичне відпрацювання теоретичних навичок та алгоритму тактичної комунікації, застосування принципу «контакту-прикриття», поверхневої перевірки і застосування поліцейських заходів в умовах моделювання реальних службових ситуацій, які пов'язані із порушенням публічного порядку громадянами; забезпечення особистої безпеки та психологічної стійкості, рішучості і впевненості.

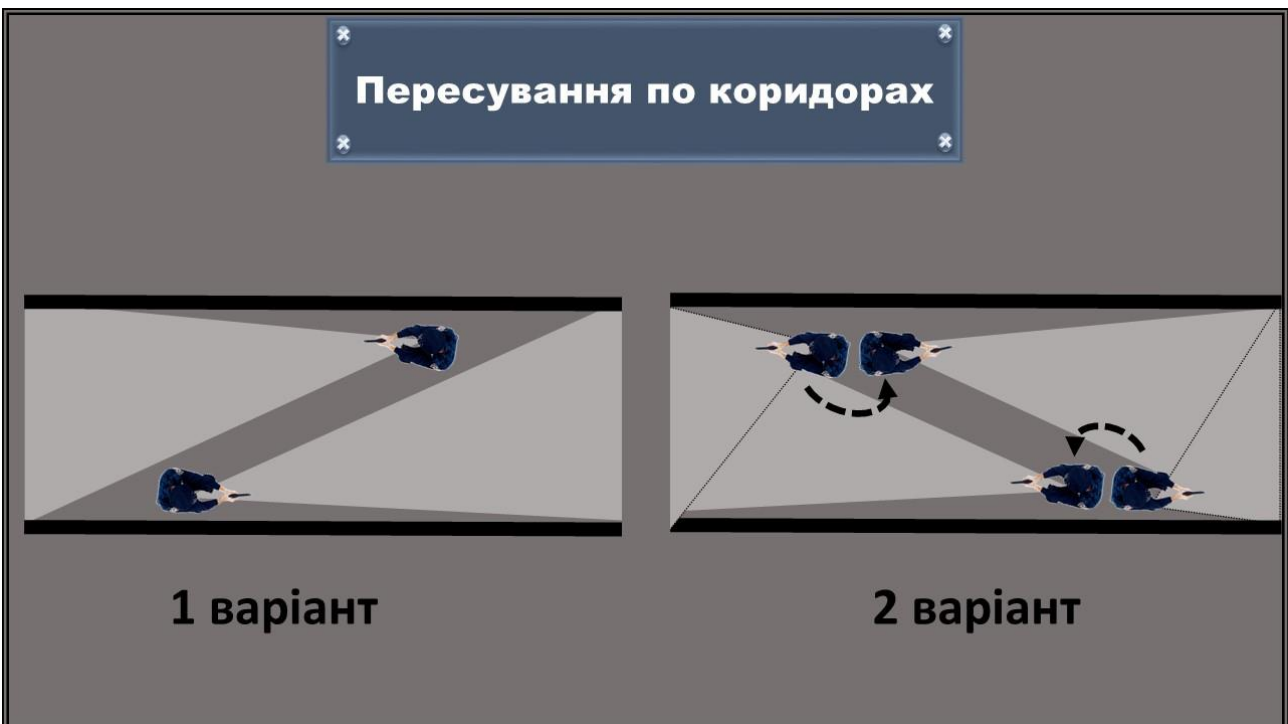
СХЕМИ РОЗТАШУВАННЯ ТА ПЕРЕСУВАННЯ НАРЯДІВ ПОЛІЦІЇ

Навчально-методичне видання

Собакарь Андрій Олексійович
Покайчук Віталій Ярославович
Поливанюк Василь Дмитрович

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
У НІЧНИЙ ЧАС

*для курсантів II курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності*

Редактор – *Л.В. Омельченко*

Підп. до друку 09.10.2019 р. Формат 60x84/16. Друк RISO. Гарнітура Times.
Папір офісний. Умов.-друк. арк. 3,50. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 26, тел. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018

Для нотаток
